

คอลัมน์ “หอคอยส่องโลก”

Financial Day ฉบับวันพุธที่ 16 ตุลาคม 2539

การจัดอันดับรัฐมนตรี

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์

นิตยสาร *Euromoney* เลือกนายโรเบิร์ต รูบิน (Robert Rubin) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแห่งสหรัฐอเมริกาเป็นรัฐมนตรีการคลังที่ดีที่สุดในปี 2539 พร้อมกันนี้ก็เลือกนายมาสโตส อะโซการ์ (Mastos Azocar) แห่งเวเนซุเอลาเป็นรัฐมนตรีการคลังที่แย่ที่สุดในโลก

นิตยสาร *Euromoney* ยกย่องผลงานของนายรูบินในสองด้าน ด้านหนึ่งได้แก่การช่วยกอบกู้วิกฤติการณ์เงินเปโซของเม็กซิโกในช่วงปี 2537-2538 จนเม็กซิโกสามารถฟื้นตัวจากวิกฤติการณ์การเงินดังกล่าวได้ นายรูบินอยู่เบื้องหลังการผลักดันให้รัฐบาลอเมริกันช่วยเหลือเม็กซิโกอย่างทันการณ์ ในอีกด้านหนึ่งได้แก่ การตัดขาดความเชื่อมโยงระหว่างค่าเงินดอลลาร์กับการค้าระหว่างประเทศ ในยุคที่นายลloyd เบนต์เสน (Lloyd Bentsen) ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีการคลังคนแรกในรัฐบาลคลินตัน นายเบนต์เสนใช้อัตราแลกเปลี่ยนเป็นเครื่องมือของการค้าระหว่างประเทศ ด้วยการทำให้เงินดอลลาร์มีค่าลดลงเพื่อส่งเสริมการส่งออก แต่นายรูบินพยายามปรับเปลี่ยนนโยบายดังกล่าวนี้ และทำให้ตลาดเชื่อว่า ค่าเงินดอลลาร์จะเป็นไปตามกลไกราคา รัฐบาลอเมริกันจะไม่ใช้อัตราแลกเปลี่ยนเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการส่งออก

นายมาสโตส อะโซการ์ เป็นรัฐมนตรีการคลังที่แย่ที่สุดในโลก ด้วยเหตุที่นั่นดูดยาย ไม่ยอมปฏิรูประบบการคลังและการเงิน ทั้งที่เวเนซุเอลาเผชิญปัญหาเงินเฟ้ออย่างรุนแรง อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (real interest rate) ตีลบ เนื่องจากอัตราเงินเฟ้อสูงท่วมอัตราดอกเบี้ยในนาม (nominal interest rate) มีหน้าซ้ำยังมีการควบคุมการปริวรรตเงินตราต่างประเทศ (foreign exchange control) อย่างเข้มงวด จนบิดเบือนการทำงานของกลไกตลาด

นายโรเบอर्ट เดอ โอแคมโป (Roberto de Ocampo) แห่งฟิลิปปินส์ ได้รับเลือกจากนิตยสาร *Euromoney* ให้เป็นรัฐมนตรีการคลังที่ดีที่สุดในเอเชีย เมื่อนายเดอ โอแคมโปรับตำแหน่งรัฐมนตรีการคลังในรัฐบาลนายฟิเดล รามอส ประธานาธิบดีและฐานะการเงินของฟิลิปปินส์อ่อนปวกเปียก แต่ด้วยการปฏิรูประบบการเงินและระบบการคลังอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ระบบเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์สามารถเติบโตในอัตราที่สูงขึ้น จนทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียน

นอกจากการจัดอันดับรัฐมนตรีการคลังในขอบข่ายทั่วโลกแล้ว นิตยสาร *Euromoney* ยังจัดอันดับผู้ว่าการธนาคารกลางด้วย นายแอนโตนิโอ ฟาซิโอ (Antonio Fazio) แห่งอิตาลีได้รับเลือกให้เป็นผู้ว่าการธนาคารกลางที่ดีที่สุดในโลก ในฐานะที่สามารถดำเนินนโยบายการเงินจนอิตาลีกลายเป็นประเทศที่มีอัตราเงินเฟ้อต่ำ และสามารถธำรงความเป็นอิสระของธนาคารกลางไว้ได้อย่างดีเยี่ยม

นายโจเซฟ ยัม (Joseph Yam) แห่งฮ่องกงได้รับเลือกให้เป็นผู้ว่าการธนาคารกลางที่ดีที่สุดใอาเซียน นายยัมเป็นผู้บริหาร Hong Kong Monetary Authority ซึ่งมีฐานะเสมือนหนึ่งธนาคารกลาง มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตลาดทุนในฮ่องกง และประสบความสำเร็จในการรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์ฮ่องกง แม้ฮ่องกงจะถูกผนวกเข้าสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 2540 แต่เป็นที่น่าเชื่อว่า Hong Kong Monetary Authority จะยังคงดำรงอยู่ต่อไป

สังคมไทยไม่มีจารีตการจัดอันดับรัฐมนตรี จะมีก็แต่การให้สมญานามแก่รัฐมนตรี ซึ่งผู้สื่อข่าวประจำทำเนียบรัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการเมื่อใกล้สิ้นปี แต่การให้สมญานามไม่สู้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม เพราะเป็นเพียงการแสดงฉันทาคติที่ผู้สื่อข่าวมีต่อรัฐมนตรีแต่ละคนเท่านั้น ซึ่งทำยที่สุดแล้วก็เพียง ‘การชกกว่า’ เพื่อความมั่นในอารมณ์ของผู้สื่อข่าวนั่นเอง ประชาชนผู้เสพข่าวจะรู้สึก ‘มั่น’ ในอารมณ์ด้วยหรือไม่ ไม่เป็นที่แน่ชัด

นิตยสารธุรกิจการเงินบางฉบับมีการจัดอันดับ ‘นายธนาคารแห่งปี’ แต่เท่าที่ติดตามดูก็เป็นเพียงการเวียนให้ตำแหน่งแก่ผู้จัดการใหญ่ธนาคารพาณิชย์เท่านั้น จนในปัจจุบันผู้จัดการใหญ่ธนาคารพาณิชย์เกือบทุกธนาคารเคยมีประสบการณ์ได้รับตำแหน่ง ‘นายธนาคารแห่งปี’ มาแล้ว การจัดอันดับในลักษณะนี้ก็เป็นเพียงมรรควิธีในการแสวงหารายได้จากการโฆษณาและเงินอุดหนุนจากธนาคารพาณิชย์เท่านั้น ในเมื่อไม่เคยให้อรรถาธิบายได้อย่างกระจ่างชัดว่า สังคมไทยได้ประโยชน์อะไรบ้างจาก ‘นายธนาคารแห่งปี’

การจัดอันดับหรือการให้คะแนนรัฐมนตรีเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม แต่กิจกรรมดังกล่าวนี้ควรจะจัดโดยองค์กรหรือคณะบุคคลที่มีชื่อเสียงเกียรติคุณและเป็นที่ยอมรับในสังคม การจัดอันดับหรือการให้คะแนนก็ต้องเป็นไปด้วยหลักเกณฑ์ทางวิชาการ สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือทางการเงิน (Credit Rating Agency) ทำหน้าที่ประเมิน

ความน่าเชื่อถือทางการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ และประเทศโดยส่วนรวมฉันใด สังคมไทยก็ควรที่จะมีสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือทางการเมือง หรือ Political Rating Agency (เรียกย่อๆ ว่า PRA) ฉะนั้น

PRA จะจับตามองการทำงานของรัฐมนตรีแต่ละคนและรัฐบาลโดยส่วนรวม ประเมินว่านักการเมืองได้ทำหน้าที่ในความรับผิดชอบหรือไม่ เพียงใด ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาระยะสั้นและระยะยาวมากน้อยเพียงใด และมีประพฤติกรรมในทางฉ้อฉลหรือประพฤติมิชอบหรือไม่

ด้วยการจับตามองของ PRA รัฐมนตรีและรัฐบาลจะถูกกดดันให้แก้ปัญหาของชาติบ้านเมืองอย่างเอาจริงเอาจังมากขึ้น และลดการฉ้อฉลและการประพฤติมิชอบลง PRA มิได้ทำงานซ้ำซ้อนกับฝ่ายค้าน หากแต่เป็นการทำหน้าที่ตรวจสอบรัฐบาลจากภาคประชาชน PRA แตกต่างตากฝ่ายค้านที่ได้มุ่งล้มรัฐบาล หากการจัดอันดับและการให้คะแนนของ PRA มีหลักเกณฑ์อันน่าเชื่อถือ เป็นไปด้วยความเที่ยงธรรม และหนักแน่นด้วยข้อมูล ศรัทธาที่ประชาชนมีต่อ PRA จะทำให้ PRA กลายเป็นสถาบันที่ทรงอิทธิพลทางการเมือง ดุจเดียวกับที่ Moody's และ S&P ทรงอิทธิพลในตลาดการเงินระหว่างประเทศ

แต่การจัดตั้ง PRA มิใช่เรื่องง่าย เพราะมีรายจ่ายเกี่ยวของจำนวนหาไม่น้อยไม่ หากสถาบันการศึกษาหรือองค์กรที่เป็นกลาง ดังเช่นสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยไม่สนใจการจัดตั้ง PRA ยากที่จะเริ่มต้นได้

ตารางที่ 1

อันดับรัฐมนตรีการคลังและผู้ว่าการธนาคารกลางดีเด่น

จัดโดยนิตยสาร *Euromoney* ปี 2539

ภูมิภาค	รัฐมนตรีการคลัง	ผู้ว่าการธนาคารกลาง
โลก	Robert Rubin สหรัฐอเมริกา	Antonio Fazio อิตาลี
ยุโรปตะวันตก	Mogens Lykke Toft เดนมาร์ก	
ยุโรปตะวันออก	Grzegorz Kolodko โปแลนด์	Gyorgy Suranyi ฮังการี
เอเชีย	Roberto de Ocampo ฟิลิปปินส์	Joseph Yam ฮ่องกง
ตะวันออกกลาง	Ibrahim Abdul-Karim บาห์เรน	Riad Salameh เลบานอน
แอฟริกา	Mohamed Kabbaj มอริออคโค	Idris Rashidi ทานซาเนีย
ละตินอเมริกา	Guillermo Ortiz เม็กซิโก	Augusto De La Torre ชิลี